

underbygget, mener jeg ikke, at dette et eneste Øjeblik vil volde nogen Tvivl, naar henses til, hvem Konsortiet, med hvem Grevskabet har sluttet Overenskomsten, bestaar af, og til, at Konsortiets Medlemmer ifølge Overenskomstens § 17 hæfter solidarisk for dens skadesløse Opfyldelse. En bedre økonomisk Garanti vil næppe kunne skaffes.

For at sikre sig at der virkelig bliver gjort noget effektivt fra Konsortiets Side for at udnytte Tørvemassen, afvande Mosen og gøre den tjenlig til Kultur, rummer Overenskomsten, jfr. de sig dertil sluttende Skrivelser, bl. a. Bestemmelser, der tager Sigte paa, *dels* at fastslaa et Minimum af, hvad der skal afgraves af Tørvemassen med en i Forhold dertil fastsat Minimumsafgift, *dels* at faa garantieret, at der bliver foretaget nogle for Mosens Udnyttelse nødvendige og gavnlige Afvandingsarbejder og *dels* at faa Grunden stillet til Disposition efter Haanden, efter en bestemt Plan og egnet til Kultivering.

I saa Henseende skal jeg under Henvisning til Overenskomsten og de sig dertil sluttende Skrivelser bemærke følgende:

Ifl. § 3 er Konsortiets Arbejdsplan beregnet paa Afgravning af ca. 1,500 ha i Løbet af 50 Aar, men Konsortiet er i hvert Fald pligtig til, hvis Kontrakten kommer til at gælde udover de første 10 Aar, hvorom nærmere nedenfor, at afgrave i hver 10-aarig Periode *mindst* 6,000,000 Cbm. Raatørv, hvorimod det i de første 10 Aar af Kontrakttiden kun skal afgrave 3,000,000 Cbm. At Konsortiet i de første 10 Aar kun skal afgrave Halvdelen af, hvad det i enhver senere 10-aarig Periode skal afgrave, har sin ganske naturlige og rimelige Forklaring i, at de højst usikre Forhold, hvorunder Overenskomsten er kommen til Existens og som maaske vil komme til at virke flere Aar hen i Tiden, har gjort det nødvendigt, at Grevskabet stillede mindre skarpe Betingelser for den første end for de senere Tiaars Perioder.

Af Korrespondancen ses det, at Lensbesidderen har haft sin Opmærksomhed henvendt paa, at der blev taget ret vidtgaende Forholdsregler for saa vidt muligt at sikre Grevskabet, at det for hver 10-aarig Periode fastsatte Minimum af Raatørv virkelig bliver afgravet. Konsortiet kan derfor ikke ved at misligholde Kontrakten bringe sin Pligt til Ophør i en saadan Periode, men bliver erstatningspligtig for det Gevinsttab, som Grevskabet lider ved, at det fastsatte Mindstemaal af Raatørv ikke maatte blive afgravet i en saadan Periode, hvilket Gevinsttab svarer til den Bestemmelse i Overenskomstens § 7, hvorefter Minimumsafgiften udregnes, nemlig 5 Øre pr. Cbm. Raatørv, som skulde afgraves i en 10 Aars Periode, men som ikke er bleven afgravet. Desuden er Konsortiet i Misligholdelsestilfælde naturligvis pligtig at betale, hvad det eventuelt maatte restere med Afgift, Skatter, o. s. v., hvorhos det skal betale en Konventionalbøde paa 30,000 Kr. og bliver erstatningspligtig for, hvad Krav Grevskabet ellers maatte have paa det, f. Ex. hidrørende fra mangelfuldt udførte Afvandingsarbejder m. v.

Ifl. § 7 skal Konsortiet, som nævnt, betale Grevskabet en Afgift af 5 Øre for hver Cbm. afgravet Tørv og *mindst* 150,000 Kr. for de første 10 Aar og derefter *mindst* 300,000 Kr. for hver paafølgende 10-aarig Periode.

Med Hensyn til de Afvandingsarbejder, som Konsortiet skal udføre, citeres af Overenskomsten følgende:

§ 2: „Konsortiet er berettiget til i Mosen at anlægge de til Afvanding af samme egnede og nødvendige Afløb og Afvandingsgrøfter ogsaa i de Dele af Mosen, der foreløbig ikke tages direkte i Brug til Tørveudvindingsarbejdet. En Plan over de til Afvanding af de aftørvede Parceller I—III nødvendige Hovedafvandingskanaler resp. Hovedgrøfter udarbejdes inden 1. Juli 1919 i Samraad med Grevskabet. Konsortiet skal strax efter Kontraktforholdets Ikrafttræden paabegynde Afvandingsarbejderne i Parcel 1 og fremme disse, saaledes at i hvert Fald Hovedafvandingskanalerne parallel med nordre og vestre Skel i passende Omfang er fuldført i Løbet af et Aar.

Grevskabet er — forsaavidt det overhovedet har Medbestemmelsesretten — enig i, at Afvandingen fra Mosen ledes ind i de allerede eksisterende Afløb, det er: Gudumlund Kanal, Søkanalen til Kattegat, Haslevgaard Aa og Sellebæk, og forpligter sig til at bistaa Konsortiet efter bedste Vidende og Evne overfor de øvrige vandløbsberettigede ved de nødvendige Forhandlinger. Konsortiet forpligter sig til at afholde alle ved Afvandingen af de af Konsortiet til Tørveudvindingsanlæg inddragne Parceller af Mosen foranledigede Omkostninger, derunder Anlæg af nye eller Omlægning, henholdsvis Udvidelse af bestaaende Vandløb, Vedligeholdelse af disse og af Sluse-